

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Na den slag.

Vóór den slag hebben we gebeden. Na den slag behooren we nu ook te danken. Dat moet, afgedacht van het resultaat, dat de verkiezing heeft opgeleverd of had kunnen opleveren.

Ons bidden alleen verplicht ons tot danken. Zoodra we in ons gebed God gaan voorschrijven, hoe de verkiezing moet uitvallen en we worden te leure gesteld, dan laten we het danken na, want we hebben niet recht gebeden.

Maar wanneer vóór den slag het gebed inhield, dat God Zijn Naam zou verheerlijken door ons, dan vlooit de dankensstof ons toe.

Want God kan zich verheerlijken zelfs in onze nederlaag.

Gods volk kent ook tijden, dat het dankt, dat de Heere toornig op hen geweest is.

Maar de Heere maakt ons het danken niet moeilijk.

Hij deed ons den slag winnen.

Niet zoo glansrijk als een vorig maal.

Maar dan toch winnen.

Als overwinnaars mogen we thans nederknien. Zeker, veel teleurstelling werd ondervonden.

Verdachtmaking door hen, die aan onze zijde moesten strijden.

Ook komen er berichten in, dat er christelijke onderwijzers en ambtenaren zijn, op wie we anders rekenen konden, omdat ze tot ons behoorden, die hun eerstgeboorterecht verkochten en er zelfs geen schotel linzenmoes voor ontvingen.

Er moeten er zijn, die blanco, zelfs die rood hebben gestemd!

Geloofden zij, dat blanco-heeren of S. D. A. P.-ers, stel, dat links had getriumfeerd, hun het gekorte salaris hadden terugbezorgd?

Dan zijn ze wel uiterst kortzichtig en in de politiek meer onbedreven dan sommige half-analphabeten.

Of handelen ze enkel uit bitterheid, uit een soort wraak?

Dan hebben ze zich toch niet gehouden aan het Woord des Heeren.

Evenwel legge men hierdoor niet een lak op ons onderwijzerscorps als zoodanig, evenmin als op de ambtenaren van revolutionairen huize in het gemeen.

Wij vertrouwen, dat zeker 90 pCt. overeenkomstig zijn beginsel heeft gestemd.

Evenmin meene men, dat ook onder andere categorieën van ons anti-revolutionaire volk geen menschen voorkomen, die hun ontevredenheid op het stembiljet koelden.

De Kersten-partij deed ons wel de meeste afbreuk. Altemaal teleurstellingen.

Maar de stemming van dankbaarheid mag er niet onder lijden.

Laat ons dan niet gelijk zijn aan de negen meelatschen, die, na hun reiniging, vergaten Christus te danken.

Doch volgen we het voorbeeld van den Samaritaan, die den Heiland te voet viel.

Waar geen openbare dank-samenkomsten werden gehouden, hebben de gezinshoofden hier een taak te vervullen.

Zou de Heere geen bezoeking doen over een ondankbaar volk?

— Een nieuw ministerie.

Het kabinet Ruys heeft 29 Juni, dus twee dagen vóór de verkiezing, reeds zijn ontslag bij de Koningin ingediend.

De „N. R. Ct.” konkludeerde daaruit, dat het levensmoe is.

Dat blad zag voorbij, dat nog andere onderstellingen mogelijk zijn.

In elk geval heeft het naar den wensch van Rechts gehandeld.

Uit de Linksche pers kan men nog wel eens de stem beluisteren, dat het Kabinet evengoed kon aanbliven.

Maar in de Rechtsche pers werd zoo iets tot nu toe niet vernomen.

Het verlangen naar rekonstruktie van het Kabinet schijnt bij Rechts algemeen.

Waarbij dan nog komt, dat eenige ministers zeker zullen heengaan.

Wij voor ons achten het niet van het hoogste belang, wie er Kabinetsformateur wordt.

Zelfs niet, welke ministers worden gekozen.

Maar of er een goed Kabinets-program wordt vastgesteld, waarin met de program-eischen van onze partij ernstig rekening wordt gehouden.

In het Kabinet Ruys liet dat, al begrijpen we zeer wel, dat we bij koaliseering niet het onderste uit de kan kunnen krijgen, zoo nu en dan te wenschen over.

Soms zelfs voelde het anti-revolutionaire volk zich door maatregelen gekwetst.

Laatst weer door het inleggen van plezierreinen op Zondag.

We mogen toch zeker wel vragen, dat zoo iets niet meer voorkome.

Dat onze mannen, die uitgenoodigd worden in het nieuwe Kabinet zitting te nemen, dan bij de

saamstelling van het Kabinets-program, niet te veel aan het goed vertrouwen overlaten, maar tot vast akkoord zoeken te komen!

Evenzeer rekenen we er op, dat onze Kamerleden, met wie vanzelf voeling moet worden gehouden, op hun qui vive zullen zijn.

De anti-revolutionairen wenschen op meer dan één punt geen da capo van het Kabinet Ruys.

— De Kersten-partij.

Enorm was de winst der Staatskundig Gereformeerde Partij, door ons korthedshalve de Kersten-partij genoemd.

Vooraf in het distrikt Dordrecht maakte zij de meeste slachtoffers.

Met opzet schrijven we: slachtoffers.

Want we hebben eerbied ook voor politieke gevoelens, die de onze niet zijn.

Maar de Kersten-partij is op onwaarsachtigheid gegrond.

Op het beginsel van: zij zeggen het maar doen het niet.

Men denke slechts aan hun ageeren tegen verzekeringswetten en vrouwenkiesrecht.

En daarom weegt ons het lot der misleiden zoo zwaar.

Geen middel mag onbepoofd worden gelaten om hun de oogen te openen.

Daarmee mag niet gewacht tot de volgende verkiezing.

Reeds dezen winter moet de arbeid onder hen aangevangen.

Natuurlijk zijn al deze stemmen niet afkomstig van de zgn. Oud-Gereformeerden. Er zijn ook Christelijk-Gereformeerden bij. Ook Hervormden van de ljjdelijheidsrichting. En op de Veluwe en de Zuid-Hollandsche en Zeeuwsche eilanden ook wel kerkelijk Gereformeerden.

Van te voren waren we daaromtrent reeds ingelicht.

En de uitkomst heeft het bewezen.

Laten onze kiesverenigingen zich in die streken dapper wezen.

Onvermoeid huisbezoek is hier het groote middel.

Met ieder van die slachtoffers moet uitvoerig gesproken worden, desnoods avonden lang.

Zij moeten overtuigd worden, niet slechts overreed.

Dat vergt tijd.

En inzonderheid op de onwaarsachtigheid van die partij behoort de aandacht gevestigd.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Iets over de Oud-Grieksche Gymnasia.

II.

De leiding van de geheele school was waarschijnlijk opgedragen aan den z.g. gymnasiarch. Het merkwaardige van dit ambt was, dat het geen eigenlijk beroep vormde: zooals men voor een jaar tot gemeenteraadslid, stadssecretaris of ontvanger der belastingen benoemd werd, werd men ook tot dit ambt of tot dat van leeraar gekozen. Hieruit blijkt reeds, dat geenerlei bevoegdheid vereischt werd. Men werd eenvoudig door de volksvergadering gekozen. Hoofdzak was, dat de gymnasiarch zorgde voor de orde, het lichamelijk welzijn en de ontwikkeling der leerlingen. Men verwachtte echter ook zijn financiële medewerking tijdens zijn ambtsjaar bij het aanschaffen van zalfolie, het organiseren van wedstrijden en de verfraaiing van het gebouw. Heteigenaardige is, dat men, wanneer men carrière maakte, niet alleen van lager tot hooger kon opklommen, maar dat meermalen iemand, die gymnasiarch geweest was en dus het geheele onderwijs geleid had, later b.v. hoofd van de lagere school werd. Zoo de reeds genoemde Zosimos te Priene. Deze heer was eerst stadssecretaris, daarna gymnasiarch. Als zoodanig maakte hij zich verdienste lij door een groote schenking van zalfolie, die bij feesten zelfs geparfumeerd was, door betaling van de badkosten van leeraren en leerlingen en verfraaiing van het gymnasium met twee Hermesbeelden. Het onderwijs zelf bevorderde hij door aanschaffing van nieuwe leermiddelen en aanstelling van een leeraar in de letteren. Om hem nu de gelegenheid te geven ook het lager onderwijs te bewoedigen werd hij tot hoofd der lagere school benoemd.

De leeraren waren meestal vrije burgers, die zich vrijwillig voor het ambt beschikbaar stelden en bij plichtsverzaking kregen ze alleen een geldboete. Maar in sommige plaatsen waren er strengere bepalingen. Zoo werden in Stratonikeia de staatsschoolmeesters in de gevangenis geworpen, als ze vergaten aan den stadsraad mededeeling te doen van het overlijden van een leerling. In Pergamum kreeg de gymnasiarch Agias een complimentje, omdat hij de uit andere plaatsen komende leeraren goed behandelde, zoodat ze, wanneer ze in hun vadersteden teruggekomen waren, den lof van Pergamum bezongen. Een ideaal-rector was ook Straton in Pergamum, want die zorgde niet alleen voor den noodigen ernst bij het onderwijs, maar ook voor... tractementsverbetering van de leeraren, of althans voor de juiste uitbetaling van

het salaris. In menige stad genoten de leeraren bijzondere privileges, waarvan het belangrijkste wel was vrijdom van belasting. Het meest treffend uit de waardeering voor den arbeid der leeraren zich in de gedenkteekenen, die voor hen werden opgericht. De eenvoudigste vorm daarvan is die, waarop de gestorven leeraar afgebeeld wordt met een rol in de hand en een leerling voor zich, die naar hem opziet. Een treffend bewijs van de dankbare liefde der leerlingen spreekt uit een grafrelief ter eere van Hieronymus op Rhodus opgericht. Op de eene afbeelding zien we den leeraar zitten omgeven door vijf leerlingen, tot wie hij spreekt, en op de andere begeleiden we hem in de onderwereld, waar hij de oorden der zaligen betreedt. Uit het grafgedicht vernemen we, dat de gestorvene 52 jaar lang les gaf aan de lagere school en een lijst van zijn leerlingen was in den grafkelder aangebracht.

Evenals de leerlingen hadden ook de leeraren hun vereenigingen om gezamenlijke besluiten te nemen en hun belangen te behartigen. Zoo werkt in Smyrna zulk een vereeniging mee tot het eeren van een medeburger en in Kallipolis schenken de gezamenlijke vereenigingen van leeraren en leerlingen aan den yskundeleeraar een krans, zeker wegens zijn groote verdiensten. De ambtspllichten van de leeraren waren omschreven in de schoolwet. Tot hun voornaamste verplichtingen behoorde het afnemen van examens, die vaak gehouden werden om hun ijver te controleeren en dan ook op Chios den veelzeggenden naam van leerarenexamens droegen. Tot de rechten der leeraren behoorde behalve het salaris een deel in de gelduitdeelingen, die soms gehouden werden en bij de schoolwedstrijden viel ook hun soms wel een prijs ten deel; zoo kregen ze b.v. te Priene een kalf.

Door verschillende gelukkige vondsten is men thans in staat zich een idee te vormen, hoe sommige vakken onderwezen werden. In plaats van een bord gebruikte de onderwijzer scherven of tegels, waar de oefeningen ingekrast werden. Zoo heeft men te Athene een scherp gevonden met een lees-oefening: ar bar gar dar er ber ger der enz. Ook gebruikte men voor het eerste leesonderricht wel letters van elpenbeen of bukshout. In kindergaven heeft men vierkante blokjes gevonden met de letters van het alphabet er op, zooals onze kinderen het alphabet opzeggen, dan leerden ze het van achter naar voren en zoo, dat telkens een letter van voren naar achter gevolgd werd door een van achter naar voren. Zat dat er voldoende in, dan begonnen ze te schrijven, eerst de letters, dan de lettergrepen. Ging ook dat goed dan werd een eigenaardige oefening gehouden om de tong los te maken: er werden n.l. eenige lettergrepen aaneen geschreven, absoluut zonder eenige betekenis, maar zoo, dat de moeilijkste letterverbindingen ontstonden. Een blijkbaar zeer verbreedte oefening was deze, dat de leeraar de letters van het alphabet opschreef onder elkaar en de leerling, die dan aanvulde, hetzij tot gewone woorden, hetzij tot de namen van beroemde mannen. Dat kan dan nog worden uitgebreid door bij iedere letter 4 of 5 namen te vragen. Er is zulk een oefening over, die vijf pagina's vult. Op een andere pagina van hetzelfde cahier staat te lezen: „Het belangrijkste levensbeginsel is de wetenschap”. Dit is echter blijkens het mooie schrift niet door den knaap, maar door den leermeester geschreven!

Van bijzondere waarde scheen men te achten het inprenten van spreuken en wijze woorden, die meestal in versvorm opgesteld, in grooten getale gevonden zijn. Welke wijsheid de Grieksche schooljeugd te verwerken kreeg, moge blijken uit eenige voorbeelden. „Hij, die geen onrecht doet, kan leven zonder wet”. (met 2 fouten, verbeterd door den leeraar). „Ga steeds te rade bij een wijzen man en bouw niet klakkeloos op al uw vrienden”. (Voorbeeld van den leeraar, tweemaal door den jongen herhaald). „Doe je best, knaap, anders krijg je klappen”. (Voorbeeld van den leeraar, 4 maal door den jongen herhaald, klaarlijklijk als strafwerk). Op een zeer veel gehanteerde en dus gesloten houten plank van ongeveer 7 bij 15 c.M. staat het volgende geschreven: „Al wat leeft, vult zich den buik met voedsel, maar het menschelijk geslacht is onverzadigbaar aan winst; doe je best”. Acht wassen tabletten uit Aboesir zijn gevuld met deze woorden: „Wanneer iemand kwaad doet en daarbij braaf spreekt, maar zijn buurman krijgt hem in de gaten, dan verdubbelt dat zijn slechtheid”. Onder een van deze tabletten heeft blijkbaar de knaap zelf geschreven: „De slechtheid mag voor mijn part naar de wip loopen”. Hij had er zeker genoeg van. Elders lezen we het volgende schrijffoorbeeld: „Toen Diogenes (dat is de bekende wijsgeer, van wien men zegt, dat hij in een ton woonde) eens een vlieg op zijn tafel zag wandelen, zei hij: kijk eens, zelfs Diogenes houdt er tafelschuimers op na.”

De leerboeken, waaruit de tegenwoordige jeugd de talen leert, zijn louter lustwaranden vergeleken bij die der oude Grieken. Zoo is er een cahier gevonden, bestaande uit 8 houten plankjes, die door zijden draden verbonden zijn. Op een van de bladzijden is een kop geteekend, waarschijnlijk die van den leermeester; maar dat is dan ook de meest poëtische pagina. De eerste 4 bladzijden zijn beschreven met werkwoorden en de naamvallen, die